

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Svanen 2023

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold, 2018](#). Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

[Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Børnehuset Svanen

Svanholm Allé 1
2660 Brøndby Strand
Tlf.: 43283410

Børnehuset Svanen er en institution beliggende i et naturskønt område, med børnenormering på 22 vuggestuebørn og 40 børnehavebørn, og en pædagogisk personalenormering på 16 fastansatte, som er fordelt på 8 pædagoger og 5 pædagogiske assistenter.

Vi har en mangfoldighed/diversitet blandt børn og forældre, som er bosat i villakvarteret omkring os samt i det almennyttige boligbyggeri i Brøndby Strand.

Børnehuset er fra 2002 og ligger i Brøndby Strand, hvor der både er skov og strand. Vi ligger på en lukket vej, hvor vi har cricketklubben som nabo, og som vi har et tæt samarbejde med, som består af, at vi må låne cricketklubbens hal og udendørs arealer. Svanens legeplads har masser af muligheder for udfoldelse og udforskning i form af gynger, rutsjebane, trælegehus og sandkasse m.m. Der er mange små kroge hvor man kan lege uforstyrret bag blandt andet græsbakker og frugttræer.

Vuggestuen er delt på 2 stuer med børn i alderen 0-2,8 år, som dog har et stort samarbejde på tværs, hvor de har aldersopdelt børnene i små grupper om formiddagen. De har lavet 3 grupper – lille mellem og store, så de hver dag kan opdele sig i mindre grupper. På den måde kan de skabe et læringsmiljø ud fra børnenes alder og kunnen. Om eftermiddagen er de slået sammen, hvor de har fælles frugtcafe på den ene stue og kan derfor skabe andre læringsmiljøer på den anden stue.

Børnehaven er funktionsopdelt, som betyder, at det er én stor børnehave, med ”værksteder”/rum, hvor de voksne placere sig, og som børnene kan vælge sig ind på og derved være medbestemmende. Organiseringen af de voksne har betydning for børnene

Fordelen ved at være funktionsopdelt er at vi hver dag har mange små læringsmiljøer med aktiviteter, da personalet er bredt ud på rummene. Vi har hver dag delt nogle af børnene op i mindre grupper, hvor de f.eks. er til yoga, i sproggrupper, fordybelsesgrupper eller laver eftermiddagsmaden, samt på tur i nærområdet.

Vi har et stort lyst alrum, samt forskellige funktionsrum som f.eks.: perlerum, legestue, spillestue, dukkekrog, et ”rigtigt” værksted med maling og værktøj, og et motorisk rum IBOMO (Intelligent Body Movement)

For at skabe kontinuitet for børnene er de delt op i 3 grupper – rød, gul og grøn, som er aldersopdelte grupper. De grupper har en fast base med de samme voksne, når der spises frokost. De voksne er primærvoksne på den gruppe børn, og har ansvaret for børnenes udvikling, trivsel og læring.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Mennesker har forskellige ressourcer og forskellige evner, men alle har lige stor værdi og skal have lige muligheder.

”Derfor skal vi, for at behandle alle lige, behandle dem forskelligt”

Det betyder bl.a. hvis et barn har svært ved at være i garderoben sammen med 20 andre børn, så får barnet lov til at lave noget andet (læse bog, lege eller hjælpe med praktiske opgaver) indtil der er mere ro i garderoben, og barnet kan så tage tøj på og komme på legepladsen.

Vi anerkender børnene for deres følelser og oplevelser de har, ved at sætte ord på det de føler eller oplever.

Børnene i svanen er så vidt mulig medbestemmende i dagligdagen. I børnehaven har vi en tavle, som visuelt tilbyder dagens aktiviteter, og børnene kan via denne tavle vælge sig på noget, hvis de ikke allerede er blevet sat på noget. Personalet kan placere et barn på en aktivitet, da man kan være nysgerrig på om hvor barnet f.eks. er udviklingsmæssigt motorisk.

I Svanen er det vigtigt at alle har kendskab til vores dannelsessyn som er:

- Sige godmorgen og farvel
- viden om normen (hvordan man opfører sig når man fx er på museum, på et bibliotek eller hjemmebesøg) – her handler det om at forventningsafstemme, så børn/voksne ved hvad der forventes.
- Bordskik (hvad må vi når vi spiser)
- Snakker ordentligt (bander ikke, snerrer ikke, kommanderer ikke)
- Taler pænt til andre

- Behandl andre som du selv vil behandles (ikke gøre andre ondt bevidst)
- Lære at indgå i en gruppe/situation (fx vente på tur)
- Respekt for andre og deres meninger
- Vide at man har medbestemmelse
- Vide at man har indflydelse
- Skal have mulighed for at være aktiv deltagende

I Svanen giver vi plads til børns leg igennem hele dagen. Dagen veksler mellem børns mulighed for spontane og selvorganiserede lege og de voksenstyrede aktiviteter og lege.

Ofte er der om formiddagen planlagte aktiviteter i mindre grupper og resten af dagen er der mulighed for spontane selvorganiserede lege.

I Svanen anerkender og respekterer vi at der skal være plads til børnenes spontane og selvorganiserede lege. Der er i indretningen af legemiljøerne tænkt over at der skal være plads til at børnene kan lege i mindre grupper, uden at blive forstyrret af hinanden. Desuden er Svanen indrettet med funktionsopdelte rum i børnehaven, som giver børnene mulighed for at være i et rum, som indbyder og inspirerer til en bestemt aktivitet.

Personalet er ofte deltager i eller tæt ved børnenes leg. Enten ved at igangsætte lege, deltage i legene eller være ved siden af en leg.

Når legene igangsættes, er det med et pædagogisk formål. Fx at børnene/barnet har brug for en særlig indsats i forhold til at støtte op om fx et venskab. Eller et barn/gruppe har brug for motorisk støtte m.m. Pædagogens ansvar er at rammesætte legen og støtte og guide, hvis der er behov for det.

Alle børn i Svanen er inkluderet i læring og børnefællesskaber igennem deres hverdag.

Det er de gennem planlagte aktiviteter, hvor der er fokus på forskellige læringsmål, ud fra hvilken gruppe børn og hvilken læring, den voksne har tænkt sig at gennemføre.

Børnene skal opleve verdenen via deres krop og deres sanser. Børnene skal lære at tro på sig selv, at de godt kan, at de godt kan tænke kreativt og have innovative tanker, som kan bruges i aktiviteten sammen med de andre børn og den voksne. Det er den voksne, som skal holde og have fokus på børnenes læring og få med inddraget børnenes input i aktiviteten. Dette vil gøre at børnene udvikler sociale interaktioner sammen med den voksne, men også sammen med de andre børn. Dette vil igen medføre at børnene lærer at få brugt deres fantasi, at turde begå en fejl (der er ingen, der griner) at børnene er sammen om noget, og at de vil opleve at de kan forandre noget i fællesskabet med de andre børn

I Svanen gør vi meget ud af, at forældre og børn skal føle sig velkomne. Når man som ny skal starte i Svanen er det vigtigt for os, at barnet følger den samme voksne et stykke tid. Dette gøres for at skabe en tryk og genkendelig rutine for barnet, som gør at der bliver skabt en tilknytning barn og personale i mellem.

Vi deler børnene op hver dag i små grupper, for derigennem at skabe de bedste rammer for læring igennem de aktiviteter barnet bliver tilbudt og udfordret til at være med i. Personalet tænker på, hvilke børn der bliver sat sammen i grupperne, så alle børn bliver en del af både det store børnefællesskab men også de små børnefællesskaber, som findes og sker hver dag.

I overgangen fra vuggestue til børnehave er det vigtigt for os, at børnene igen kan føle sig trygge ved at starte et nyt sted. Derfor har vi en indkøring, hvor et genkendelig voksen fra vuggestuen følger med i barnet i børnehaven, den sidste uge før børnene rigtigt starter i børnehaven. Når barnet starter i børnehaven, køres det i en pyntet vogn gennem en flag allé, mens der synges en hjemmeskrevet sang. En velkomst som alle er med til.

Efter at barnet er startet i børnehaven, bliver det tilknyttet rød gruppe. Denne gruppe er så samlet i 14 dage med de samme faste voksne, som vil gøre at barnet vil føle sig trygt og derigennem tør udforske den store nye verden som børnehaven er. Det er her barnet vil opleve at høre til en gruppe, det vil knytte nogle venskaber og opleve et fællesskab i at tilhøre en gruppe. Barnet vil opleve at rutinen omkring samlingen vil gå igen fra vuggestuen, og her har personalet fra børnehaven planlagt læring ud fra de forskellige læreplanstemaer. Det kan f.eks. være at synge en sang med fokus ord i sangen. Det kan også være at følge barnets spor og synge den sang barnet kender og kan samtale om.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I Svanen vægter vi højt at dele børnene op i mindre grupper, så alle børn får deltagelsesmuligheder, ved både at blive set og hørt. Det foregår både i hverdagssituationer, legen og de pædagogiske aktiviteter.

Det vigtigste er dog at børnene kan overskue hvad der skal foregå og hvorfor. Vi organiserer og rammesætter derfor måder, der giver børnene overblik og muligheder for initiativ og deltagelse.

Her kommer tavlen i børnehaven i spil. Den giver børnene overblik for hvad der skal foregå, hvis personalet allerede har valgt hvad der skal laves, ellers kan børnene vælge sig på de læringsmiljøer der er lagt ud. Hver uge er der yoga, rytmik, sprog og tilberedning af eftermiddagsmad, som

børnene er med til. Hvad hovedformålet med læringsmiljøerne er, kommer helt an på hvilke børn der deltager.

Eks.: 3 børn står i køkkenet med en pædagog og skal tilberede eftermiddagsmad. De skal lave makrelsalat. Pædagogen har fokus på sproget. Hun åbner dåsen med makrel og beder børnene om at dufte og smage på makrellen. Hun spørger hvad børnene tror det er, og det første bud er "gris". Der kommer flere bud og en dreng konstaterer at det i hvert fald ikke er lam. Pædagogen giver hints om at den lever i vand og buddet er nu fisk. Snakken omhandler nu er der findes mange forskellige fisk og dette er en makrel. Ipad'en kommer frem og et billede af en makrel bliver vist.

Børnenes deltagelse i læringsmiljøer, kendetegnes også ved mulighederne for at være aktive og bruge kroppen, samt mulighed for at bruge sanserne.

I Svanen har vi mange muligheder for at være aktiv og bruge kroppen. Vi har IBOMO, hvor der er gynger og ringe. Her kan børnene øve sig i at komme op på en gyngemanne og svinge sig i, trække sig op i ringene og hænge med hovedet nedad, og snurre rundt og derved styrke den vestibulære sans. Vi har en legeplads, med masser af bakker og ujævn terræn. Mange af vores børn bliver inspireret til at køre på 2-hjulet cykel, da vi har en grusvej, som oftest bliver brugt til racerløb.

De mindre børn leger med vand og sand. Vi har sansekasser med forskellige ting, som kan bruges på mange måder for både store og små.

Vi har et tæt samarbejde med Cricketklubben, hvor vi har mulighed for at bruge deres hal i ubegrænset omfang. Her laver vi forhindringsbaner, kaster og griber bolde og har stor mulighed for at udfolde os motorisk.

Børnene skal have mulighed for at øve og fordybe sig i løsningen af opgaverne og gives mulighed for at mestre mere. Det er det vi kalder for zonen for nærmeste udvikling. Vi justerer hele tiden læringsmiljøet, og det gøres ved at den voksne altid sørger for, at der er en pædagogisk bagdør til børnene. At der er en anden måde man kan løse aktiviteten på, fx at man kan være observerende indtil man er klar til deltagelse.

Vi har hele tiden i tankerne hvad det er for en læringsmiljø vi vil skabe og hvorfor. Og hvad skal børnene ha ud af det. Når vi planlægger har vi hele tiden for øje hvad læringsmiljøet skal indeholde. Det beskriver ovenstående eksempel meget godt. Når der skal laves eftermiddagsmad, kunne der også være fokus på relationer børnene imellem og selvhjulpethed.

Der vil altid være en pædagogisk bagdør hvor personalet kan justere i aktiviteten, så barnet stadig kan være en del af fællesskabet.

I Svanen skaber vi muligheder og variationer, for at kunne skabe læringsmiljø hele dagen.

Eks. Efter frugt i vuggestuen sættes en aktivitet i gang med de mosaik. Her øver vi finmotorik og kan snakke om farverne. Men kommer igen helt an på hvilken børnene gruppe man har med inde. Har man evt. en større gruppe med inde, kan man skabe et læringsmiljø med musik og fagter. Dog skal man have øje for hvad børnenes interesser er.

I vuggestuen er der fokus på at lave aktiviteter i små grupper hele dagen igennem, hvor børnene får de bedste muligheder for deres udvikling. Der vil være planlagte aktiviteter, og der vil være

mere frie aktiviteter. De voksne vil følge børnenes spor og interesser og forsøge at implementere barnets innovative ideer ind i de planlagte aktiviteter.

Hvis aktiviteten er at gå i garderoben, vil fokus være på små grupper af børn der er samlet. (Selvhjulpethed. Sprog, dialog om hvad de forskellige beklædningsgenstande hedder, mens børnene bruger deres taktile sans til at tage tøjet på m.m.)

I bleskiftesituationen er der små grupper af børn på badeværelset ad gangen. Der er fokus på tid og ro til at alle børn bliver set og hørt. Vi hjælper med at danne børnefællesskaber så de kan indgå i sociale interaktioner med andre børn når de vasker hænder, tager strømper af, tisser på toilettet mm.

Vuggestuen bruger legepladsen til at udforske og udfolde/støtte børnene i at være nysgerrig på den verden de møder. Det kan være en aktivitet som at kravle op ad en bakke og kravle ned igen.

Svanen har frugtcafe i børnehaven om eftermiddagen, hvor der er plads til et max antal børn til en voksen. Dette gøres for at børnene skal føle et nærvær med den voksne, der sidder ved bordet. Der skal være tid til de sociale interaktioner børnene imellem, det gælder både tale, gestikulere og lyde, så alle børn føler sig set og hørt i det fællesskab, som er dannet rundt om bordet.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Svanen vægter vi forældresamarbejde højt. En god kontakt og et godt samspil mellem forældre og pædagoger giver barnet en bedre trivsel og fører til at barnet falder hurtigere og bedre til i daginstitutionen. Pædagogen og forældrene har hver især en viden om barnet fra hver deres kontekst og denne fælles viden kan, når den deles give et helt billede af barnet.

Inden et barn starter i Svanen får forældrene et velkomstbrev med diverse oplysninger, samt en invitation til et formøde som enten kan foregå hjemme eller i institutionen. Til samtalen vil vi snakke om barnets kompetencer og udfordringer, så vi er en smule på forkant inden barnet starter. De første dage barnet er i institutionen har personalet afsat tid til at lære barn og forældre at kende.

Kort tid efter start (3-5 mdr.) har primærpædagogen en samtale med forældre, hvor barnets trivsel og udvikling drøftes. Herunder evalueres indkøringen sammen med forældrene.

Når barnet skal i børnehave er der et overgangsmøde med forældre, primærpædagogen samt den nye primærpædagog. Inden dette møde har primærpædagogen og forældre hver især haft mulighed for at forberede sig på mødet via en dialogprofil, som laves digitalt. På mødet drøftes og overleveres barnets generelle trivsel, udvikling og særlige hensyn.

For de børn hvor pædagogerne har vurderet, at der er behov for en sprogtest, er der en forældre-samtale lige efter barnet er fyldt tre år. Her vil barnets udvikling med fokus på den sproglige udvikling blive drøftet. Pædagogerne vil udover at fremlægge testen også komme med ideer til hvordan forældre og pædagoger sammen kan støtte op om barnets sproglige udvikling.

Når barnet har sidste år i børnehaven, får alle forældre tilbudt en samtale med fokus på skoleparathed og trivsel generelt. Samtalen munder ud i evt. tiltag, som forældre og pædagoger kan iværksætte for at støtte barnet i den generelle udvikling.

I Svanen udfylder pædagogerne flere gange om året en dialogprofil på deres primærbørn. Dialogprofilen bruges som et internt arbejdsredskab for at skærpe pædagogernes opmærksomhed på om alle børn er i god trivsel og udvikling. Hvis profilen giver anledning til bekymring, vil forældrene blive inddraget og forældrene blive inddraget ved at udfylde deres del af dialogprofilen og derefter vil der blive holdt møde med forældrene, hvor de sammen med pædagogerne kan iværksætte en evt. handleplan.

Hvis pædagogerne observerer at et barn i en kortere eller længere periode har brug for en ekstra indsats, udarbejdes en handleplan. Handleplanen fremlægges for forældrene, som har mulighed for at komme med input til hvordan vi sammen kan støtte barnet.

Når barnet afleveres og hentes, er der ofte mulighed for korte beskeder og samtaler, om det enkelte barns barnets hverdag og trivsel herunder information om både aktiviteter og om barnets almen trivsel herunder søvn, spisning, venskaber, legerelationer, aktiviteter m.m. Hvis enten pædagogerne eller forældrene ønsker en mere uddybende dialog afsættes der tid til et møde på et senere tidspunkt.

Udover de individuelle samtaler er der i Svanen også de mere generelle samarbejdsformer.

Så ofte som muligt lægger vi billeder og små fortællinger ud på AULA. Her fremgår det også hvis vi skal på en planlagt tur eller hvis vi har informationer til alle eller til grupper af forældre. Vi kan også kommunikere med den enkelte forælder på AULA.

Endvidere er der flere opslagstavler med informationer til forældre. I Vindfanget ved hoveddøren er en tavle med oplysninger fra kommunen fx fra PPR. Ved kontoret og i vuggestuens garderobe er der en forældreopslagstavle med diverse beskeder, samt gode råd om fx søvn, at smide bleen, ideer til gode børnebøger, input til børns sproglige eller motorisk udvikling m.m. Ofte er der på opslagene besked om hvem forældrene kan henvende sig til, hvis de vil hører mere om et emne fx "læseleg/dialogisk oplæsning".

I Svanen er der en velfungerende forældrebestyrelse, som udover at deltage i de 6-8 årlige bestyrelsesmøder, også er med til at arrangere den årlige sommerfest og julefest.

To gang om året afholder Svanen forældremøder. Det ene møde er et fællesmøde i hele huset med valg til bestyrelsen og et fagligt indhold. Sidste gang var det en Workshop hvor personalet

fortæller om børns sprogudvikling, forældresamarbejde, overgang til skole og om dagligdagen i en daginstitution. Det andet møde er opdelt i hhv. et børnehavemøde og et vuggestuemøde eller i gruppemøder, f.eks. Måner, Stjerner, Rød, Gul og Grøn. Her er det op til pædagogerne i teamet at planlægge indholdet.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Det pædagogiske personale skal sikre, at barnets læringsmiljø rummer dets forskelligheder som en ressource. Vi bestræber os på at inddele børnene i små grupper dagen lang under pædagogiske aktiviteter. Vi tænker over hvilke børn, hvilke relationer, hvilke udfordringer, hvilke udvikling børnene har, når vi inddeler dem.

Vi sørger for at børnene får den relevante læring igennem aktiviteterne, så deres trivsel, læring og udvikling tilgodeses på bedst mulig måde.

Vi sætter aktiviteterne op og ned i niveau alt efter barnets udvikling – nærmeste zone for udvikling, og er bevidste om, at vi går foran barnet, ved siden af barnet og bagved barnet omkring dets udviklingen. Vi skal løbende observere og justere aktiviteterne i forhold til børnenes udvikling.

Dialogen mellem forældre og institutionen er en betydningsfuld del af samarbejdet omkring barnet. Vi har et møde med nye forældre, når barnet starter i institutionen, for at komme på forkant og i dialog med forældrene omkring barnets eventuelle udfordringer, som kan bunde ud i en udarbejdelse af en handleplan, som der arbejdes efter

Det pædagogiske personale ser og anerkender barnet der hvor det er igennem hele dagen. Det gør vi ved at tilgodesse det enkelte barns behov, f.eks. hvis der er behov for pauser i løbet af dagen eller det er bedre at være den sidste i garderoben, så der er ro til at tage tøj på.

Vi bruger piktogrammer til forberedelse af hverdagen, for at forberede barnet på hvad dagen bringer.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Det pædagogiske læringsmiljø til førskolebørnene er i Svanen opdelt i en række punkter, som indeholder en række aktiviteter, der tilgodeser overgangen til skolen.

- Børnene vil komme igennem følgende aktiviteter:
- Fri for mobberi
- Bevægelse og massage
- Idrætsforløb sammen med andre institutioner
- Bogstaver og tal
- Opleve naturen igennem egne oplevelser
- Historiedigtning og teater
- Kroppen
- Opleve demokrati og hvad det kan føre til

Igennem ovenstående punkter vil der løbende være skiftende fokus på læringen i forhold til det kropslige, det følelsesmæssige, sociale og den kognitive udvikling og forståelse.

Børnene vil opleve, at de må andre ting fordi de er blevet de store. Det kan fx være at være alene i perlerummet eller alene på legepladsen.

Børnene vil opleve, at de skal arbejde sammen for at løse en opgave. Dette kræver empati, tolerance over for andre mennesker, og vente på tur til at tale og lytte til andres meninger.

Når vi har historiedigtning, så vil nogle børn tage det som en udfordring at digte historien videre foran andre børn og voksne. Den voksne skal sørge for at understøtte børnene, så de bliver ved

med at være nysgerrige, vedholdende, fordybende og turde møde nye udfordringer i deres dagligdag. Denne læring gælder ikke bare til historiedigtning læringen gælder hele dagen.

Børnene får øvet sig i at lytte til de andre børn, når de f.eks. skal vælge hvad de skal lave til deres mor og far i julegave. Det sker på demokratisk vis, da gruppen gerne skulle føle en del af fællesskab. De vil opleve at flertallet bestemmer, og at man ikke altid kan få sin vilje.

Mens børnene er igennem ovenstående aktiviteter, vil de opleve børnefællesskaber. De vil opleve deres venner i nye situationer. De vil få øjnene op for nye kvaliteter hos børn, som måske ikke var deres venner i forvejen, men som bliver det.

Vi arbejder med læring i rutinerne i garderoben, spisesituationen og ved toiletbesøg for at understøtte børnenes selvhjulpethed, succesoplevelser og selvværd.

Den sidste dag inden børnene starter i SFO, holder vi afslutning med diplom overrækkelse og en hjemmelavet farvel sang, hvor hele huset deltager. I september holder vi en gl. børnehaveaften for de børn der gik ud 1. maj, hvor børnene kommer og spiser sammen og til slut kommer forældrene og får en kop kaffe og en snak.

De kommende skolebørn starter i SFO 1. maj. Der er udarbejdet en plan for samarbejdet mellem dagtilbud, skole og SFO:

- Fredagen i uge 41 deltager vi i skolens motionsdag.
- I marts måned er der besøgsuge, hvor de kommende skolebørn kommer på besøg i SFO'en, hvor de får kendskab til rammerne og nogle voksne.
- I april er der besøgsdag i SFO, så de kommende skolebørn kan se SFO'en igen, så det er genkendeligt, når de starter 1. maj.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi bruger Brønden, som er Brøndby Strands kulturhus. Her er der bibliotek, børnebiograf og til tider teater.

Hvert år til jul ser vi ”Cirkus Nissesjov” i Brøndens multisal.

Vi går gerne på opdagelse i nærområdet, som både er grønne arealer og legepladser. Legepladserne har forskellige motoriske udfordringer. De grønne områder er b.la. volden, stranden og cricketbanen, som ligger i gåafstand

Vi bruger crickethallen og cricketbanerne jævnligt.

Vi besøger Søholtgård, som både har dyr ude og inde.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Svanen er funktionsopdelt og hver rum har forskellige læringsmiljøer. Det er f.eks. tydeligt for børnene hvad rummet byder på. I Dukkekrogen er der køkken og dukker, som indbyder til forskellige former for rolleleg.

Det meste af legetøjet er tilgængeligt for børnene. Legetøjet har faste pladser som er tydeligt markeret med billeder, så det er nemt for børnene at finde det og rydde op efter sig.

Alrummet er delt op i små rum, som indbyder til leg med få børn. De små rum giver barnet mulighed for at fordybe sig og finde ro i sig selv.

Væggene er dekoret med børnenes tegninger og malerier, samt billeder af aktiviteter og ture.

Svanen er tegnet af arkitekter, som har tænkt meget på lysindfaldet. Vi har vinduespartier fra gulv til loft, hvilket omgiver rummene af det naturlige lys og fremtræder som lyst og åbnet. Vi har lyse farver på væggen og lyst træ, som giver en sammenhængende oplevelse af huset.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Læringsmiljø 0-2 år:

Vi vil i dagligdagen være lyttende og give positiv respons. Lære barnet at deltage – f.eks. hjælpe barnet til at være selvhjulpent ved at tage tøj af/på, lære at spise selv, øve toiletbesøg, synge sange med navne, se og høre barnets tegn, møde barnet anerkendende i den nærmeste udviklingszone. Vi vil skabe rammer for fordybelse, hvor barnet kan nå det meste af legetøjet selv og finde rum til ro og leg og samtidig understøtte barnet gåpåmod og derved prøve noget nyt. Vi deler børnene op i aldersopdelte grupper.

Læringsmiljø 3-6 år:

Vi giver børnene medbestemmelse i deres hverdag, ved hjælp af brug af tavlen. Vi inddrager barnet i beslutningsprocesser, og introducerer dem til demokrati, ved f.eks. afstemning af hvilken legeplads man skal tage hen til. Barnet skal deltage engageret i praktiske opgaver i hverdagen (borddækning, tilberede eftermiddagsmad, holde styr på sin garderobe) for at støtte op om barnets ansvarlighed og selvstændighed, samtidig med at udfordre barnet igennem forskellige aktiviteter, som formår at flytte grænser og give succesoplevelser. Vi deler børnene op i mindre grupper, så det enkelte barn får mulighed for at se sig selv som et selvstændigt individ der kan bidrage til fællesskabet.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Læringsmiljø 0-2 år:

Vi støtter barnet i dagligdagen, ved at se det og være opmærksom på behov. Vi er opmærksomme på om børnene er interesseret i hinanden ved at lege parallelt og hjælper hinanden og finder derved ud af hvad hinanden kan. Vi øver medindflydelse igennem deltagelse og øver i at vente på tur. Vi arbejder ud fra zonen for nærmeste udvikling og tager derfor udgangspunkt i børnenes forudsætninger for at kunne deltage på forskellige niveauer. Relationen er vigtig både barn voksen og barn/barn.

For at understøtte den sociale udvikling opdeler vi børnene i mindre grupper så ofte som mulig.

Eksempel: To børn er sammen i en mindre gruppe for at styrke relationen mellem dem. I en periode bed det ene barn det andet, og for at styrke relationen mellem de to børn var de sammen i en mindre gruppe med en voksen, hvorefter barnet ikke bed mere.

Læringsmiljø 3-6 år:

Vi vil introducere til grupperegler – medbestemmelse/ejerskab og ansvar for gruppen, men også hvordan man er sammen med andre mennesker. Deler børnene op i mindre grupper som deltager i en aktivitet med henblik på at skabe relationer.

Den frie leg styrker barnets sociale og alsidige udvikling, da barnet arbejder med alle sine input i den frie leg og omsætter input til eget liv og læring.

Vi arbejder med "Fri for mobberi" og bruger materialet fra kufferten i forskellige situationer.

Hvis f.eks. et barn siger, at barnet ikke har venner så kan "fri for mobberi" bruges på et børnemøde, hvor vi taler om billederen og derved få talt med børnene om venskaber.

Vi opfordrer børnene til at hjælpe hinanden ved at guide, og derved udvise empati. Vi opfordrer f.eks. børnene til at tage et barn der græder i hånden og hjælpe det hen til en voksen, i stedet for at komme og fortælle at et barn græder.

Et eksempel kan være: Når vi laver et yogahold en gang om ugen, så sammensættes børnegruppen ud fra både de enkelte børns behov og gruppens behov.

Vi arbejder også med demokrati på f.eks. den måde, at vi i en mindre gruppe spørger børnene, hvilken bog de gerne vil høre. To bøger vises og børnene stemmer så om hvilken bog der skal læses. Dette giver en god dialog om demokrati.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Læringsmiljø 0-2 år:

Vi har daglig samling, hvor sang er i fokus. Vi sætter ord på omgivelser, handlinger og oplevelser. Vi giver barnet tid og rum til at udtrykke sig. Vi agerer som gode rollemodeller med en god omgangstone og minimerer unødvendig støj. Vi laver rytmik med sang og fagter. Vi lærer børnene at samtale ved at være lyttende og fortællende og bruger gentagelser.

Læringsmiljø 3-6 år:

Vi fokuserer meget på sproget i hverdagen. Vi samtaler meget, både i hverdagsrutiner og andre pædagogiske aktiviteter. Vi opfordrer børnene til at sætte ord på handlinger. Vi udfordrer børnene til sproglig kreativitet og børnene bliver præsenteret for måder til at udtrykke sig på. Det er f.eks. sjovere at rime, når det er med ord, man normalt ikke må sige.

Vi samtaler ud fra 5-turtagnins princippet – kunne lytte/tale og vente på tur. Vi arbejder med at udvikle barnets mimik og kropssprog og samtidig kunne læse andres kropssprog

Vi introducerer barnet for overbegreber, f.eks ved at klippe overtøj, frugt, eller fodtøj ud fra reklamer og blade.

Vi har fokusord som er tydelige i de forskellige rum, og som udskiftes efter en periode. Vi øver forholdsord igennem leg. Vi rimer og remser mens vi venter f.eks. ved frokost.

Vi bruger læseleg/dialogiske læsning med børn i mindre grupper, som giver børnene mulighed for kendskab til nye ord og derved et større ordforråd. Der bliver valgt fokusord, fortalt og lyttet. Der laves aktiviteter så børnene kan se, mærke, smage ordene ind.

Vi sprogvurderer ved bekymring.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Læringsmiljø 0-2 år:

Vi skaber rammer for børnene, hvor vi giver dem mulighed for at udvikle deres finmotorik ved at de deltager i: at smøre, hælde mælk op, bygge med Lego, lave puslespil, lege med plus plus, pege i bøger og tegner. Vi gør børnene bevidste om at bruge deres sanser – se, høre, lugte, smage ved at introducerer dem for varieret og sund mad, bruge sansekasserne, lege med vand og sand.

Børnene mødes om morgenen af duften af mad der bliver tilberedt i køkkenet, hvor der er ligeledes mulighed for at børnene kan være med til at tilberede mad.

Grovmotorik: Vi skaber rammer hvor børnene får brug for at bruge deres krop. I hverdagsrutinerne kravler de op og ned af stole og puslebord. Børnene kravler op og ned i ribben, kravler op på taburetten og hopper ned på madrassen. Vi laver rytmik i liggehallen eller crickethallen, hvor vi opstiller små baner der udfordrer til at kravle og hoppe. Vi bruger børnekøkkenet, hvor der er 2 trin til at kravle op og ned. Vi bruger IBOMO til at gyng og tumle.

Vi har et tæt samarbejde med fysio- og ergoterapeut, hvis vi har brug for sparring til et barns motoriske udvikling.

Læringsmiljø 3-6 år:

Svanen har mange muligheder for motorisk udforskning. Vi bruger IBOMO til at slå koldbøtter, gynger og snurrer rundt. Børnene øver sig i at trække sig op i ringene og komme på en gyngesving man skal svinge sig i. Trekantsspejlet klatres op på. Legepladsen har et ujævnt terræn med mange bakker. Børnene øver sig i at køre ned af bakkerne på cykel eller lastbil. Grusstien bruges til racerløb på cykler eller kapløb. Vi har legehuse i 2 etager, hvor der er trapper. Børnene må klatre i træer, hvor de øver sig at komme både op og ned igen.

Vi bruger crickelhallen til boldspil, regellege og forhindringsbaner, hvor man både skal kravle, krybe som soldater, hoppe og løbe. Vi synger om og benævner og taler om kroppens dele. Vi lader børnene eksperimentere med at bevæge sig på forskelligt underlag, som f.eks. tørt og vådt sand, græs og fliser.

Finmotorikken øves ved at lave perleplader, lege med plus plus og magneter. Tegne og male med forskellige materialer. Smøre og skære når der tilberedes eftermiddagsmad, eller når der øves i at håndtere kniv og gaffel til frokost.

I forbindelse med "Fri for mobberi" giver børnene hinanden massage, der fremme både kropsbevidsthed og venskaber.

Hver uge er der et yogahold som består af 7-10 børn, der i en periode af 6-8 uger er igennem et forløb med yoga.

Vi leger fælleslege med fokus på krop og bevægelse, som f.eks gemmeleg, fangelleg, "Alle mine kyllinger", Bro bro brille" m.m.

Ture ud af huset, som f.eks. kan være på det store grønne område i nærmiljøet, hvor der ofte benyttes af både små og store grupper børn. Vi benytter ofte de nærliggende legepladser, samt skoven og den nærliggende strand.

Krop og bevægelsesforløb med de kommende skolebørn sammen med de øvrige institutioner i Brøndby.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Læringsmiljø 0-2 år:

Børnene skal se, høre, føle, smage og lugte naturen. Vi vender sten på legepladsen og finder dyr. På legepladsen er der bede med blomster og jordbær, som der smages på. Legepladsen har træer og buske som børnene kan se og mærke. Vi har inviteret naturen ind, da vi har 2 afrikanske snegle i et terrarie og et akvarie med fisk, som står i alrummet. I alrummet har vi mange udstopede dyr, som tages ned og røres ved. Vi leger med sand, vand og mudder. Hopper i vandpytter og mærker regnen i håret. Om vinteren mærker vi den kolde sne. Vi laver små scienceforsøg med vand og farver. Vi leger med sæbebobler og ser hvad der sker, når vi prikker til dem.

Læringsmiljø 3-6 år:

Vi tager på ture i nærområdet som både har strand og skov. Vi finder haletudser i de nærliggende vandhul. Legepladsen har mange muligheder for udforskning af naturen. Vi vender sten og træstubbe, hvor vi finder små dyr. Vi bruger legepladsen mange frugttræer og buske til at spise og lave noget med. Solbær plukkes og laves til solbærsyltetøj, som serveres til morgenmaden eller

eftermiddagsmaden. Blommer plukkes eller opsamles til blomme marmelade eller frugtgrød. Æbler og pærer spises og nydes på legepladsen eller samles ind til æble- eller pæregrød, eller hvad vi nu finder på.

Vi læser og taler om dyr, planter og årstider, og er undersøgende sammen med børnene, ved at lede efter viden på nettet eller lede i naturen. Vi eksperimenterer med frisk frugt, som tørres i vindueskarmen. Vi eksperimenterer med vand i form af sæbebobler og farver.

Vi skaber rum for ansvarlighed for bæredygtighed, genbrug og oprydning i naturen. Vi øver i at affaldssortere med separate skraldespande til mad.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Svanen værner meget om traditioner. De danske traditioner så som fastelavn, påske, Sankt Hans og jul, er faste projekter. Derudover har vi Halloween.

Julefesten afholdes i den nærliggende crickethal.

Læringsmål 0-2 år:

Vi introducerer børnene for forskellige materialer så som maling, forskellige papirtyper og farver. Vi øver i at klippe med saks, klistre ting på og så karse i vat. Vi synger højtidens sange, klæder os ud og danser.

Vi fejrer fødselsdage og andre højtider, ved at synge, danse, spise/smage.

Læringsmål 3-6 år:

Vi giver børnene oprigtige fortællinger/forklaringer på traditioner. Vi anerkender børnenes produkter, ved at hænge dem op og præsentere dem pænt for forældrene.

Vi laver projekter der giver børnene kendskab til de danske traditioner.

Børnene fremstiller både julegaver og fælles fødselsdagsgaver.

Vi har et stort værksted, hvor der er mulighed for at børnene kan male på lærreder. Der er ligeledes mulighed for at benytte træværkstedet.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Vi bruger evalueringssirklen til at både dokumentere, evaluere og justere vores pædagogiske praksis. Vi arbejder med aktionslæring, som er en nem og effektiv måde at justere den pædagogiske praksis på. Vi indsamler data ved at videofilme og derved blive klogere på os selv i den pædagogiske praksis, så vi igen har mulighed for at justere igen.

De næste 2 år vil vi arbejde med:

- Det pædagogiske læringsmiljø
- Børns leg

- **Børnefællesskaber**

Vi vil blive nysgerrige på hvordan børnene går til forskellige læringsmiljøer, hvordan de bruger dem og hvad de foretrækker, og kan derved justere læringsmiljøet.

Vi vil inddrage os selv i børnenes lege og blive klogere på børneperspektivet.

Vi vil undersøge og drøfte hvad leg er, og hvem der definerer hvad leg er.

Vi vil indsamle data gennem video, observationer, skemaer og praksisfortællinger, som kan gøre os klogere på hvad det er vi skal justere på.

Alle personaler skal kunne argumentere for hvorfor de skaber det læringsmiljø, som de gør. Når der dokumenteres på AULA, bliver det gjort med hvilke overvejelser der er gjort forud for aktiviteten/læringsmiljøet.

Vi har stuemøder, personalemøder, afdelingsmøder og refleksionsmøder, hvor der kan reflekteres, evalueres og justeres.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi indsamler vores dokumentation, aktionslæringskemaer, praksisfortællinger, videoer og nedskrevne observationer som bruges til en fælles evaluering. Det vil sammen med fælles refleksioner give anledning til at se på den pædagogiske praksis og justere den pædagogiske læreplan.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluering af pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud